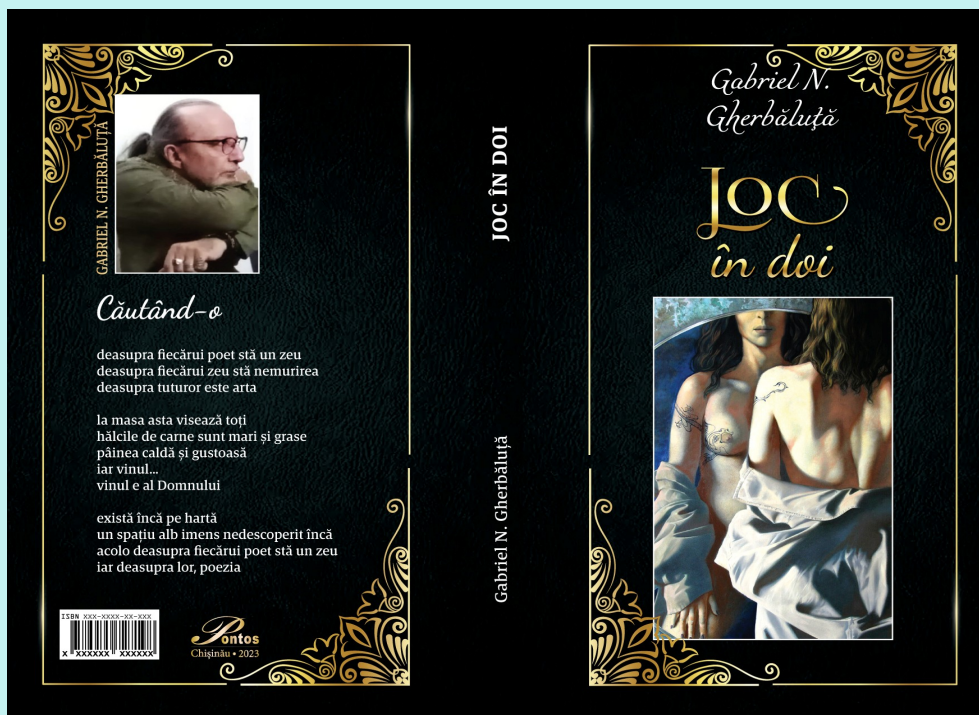

POEZII

Gabriel N. Gherbăluță

Din volumul *Joc în doi*
publicat la Editura PONTOS din Chișinău, în 2024

CĂUTÂND-O

deasupra fiecărui poet stă un zeu
deasupra fiecărui zeu stă nemurirea
deasupra tuturor este arta

la masa asta visează toți
hălcile de carne sunt mari și grase
pâinea caldă și gustoasă
iar vinul...
vinul e al Domnului

există încă pe hartă
un spațiu alb imens nedescoperit încă
acolo, deasupra fiecărui poet, stă un zeu
iar deasupra lor, poezia

PENTRU TOTDEAUNA SAU POATE... NICIODATĂ

Doamne, unde au dispărut vrăbiuțele
din orașul ăsta?
au rămas doar trotuarele prăfuite
pescărușii flămânzi și gălăgioși de pe malul apei
și corbul bătrân de pe blocul de vis-à-vis
aaa! a mai rămas bătrânul om/pasăre
la fel de singur ca felinarul din colțul balconului
și jumătatea de copac ce o zărește
când fumează la geam

spune, tu, vrăjitorule, nu ți-e dor de vrăbiuța
din colbul de pe strada din spatele pieței centrale
care cu gălăgia ciripitului ei
înveselea toată strada?
spune, ce trebuie să-ți dau, să faci vraja aia
care să o aducă înapoi?

mi-e dor de ea, merlin,
mi-e dor să o văd cum scoate limba
la oamenii cenușii ai orașului
mi-e tare dor

RIDICĂ-TE ȘI UMBLĂ

acum sunt transparent ca sticla de murano
nu pot ascunde nimic de tine
toți văd asta, tu nu

ce ți-e și cu trupul ăsta al meu
nu pot ascunde nimic în el
nici măcar nefericirea
fericirea, da, o ascund bine
e criză de fericire acum
nu mă invidiați că sunt fericit

ridic-te și umblă, gabriel,
nemîșcarea îți ruginește sentimentele
scârțâie ca o balama neunsă

ridică-te și umblă
sau respiră-ți cuvântul măcar
în urma lăsată de un poez pe nisip

DIXIT

singurul lucru viu din cușca trupului meu
este sângele

până de curând erau și cuvintele-mi vii
dar au murit ucise în poezie

ucide și trăiește
– condiția artistului care supraviețuiește operei

trăim sau murim, nu știm de ce
parcă ar conta...

CADE CORTINA

nu îndrăznim să ne ridicăm
spectacolul s-a terminat de mult
nimeni în sală
doar noi
noi, care nu îndrăznim
să ne dăm mâinile
și să ne luăm rămas bun

din culise regizorul ne privește
doi actori oboșiți să-și joace rolul
marionete la capăt de sfori
în mâinile păpușarului

într-un târziu reușim
ne desprindem de scaune
părăsim poemul

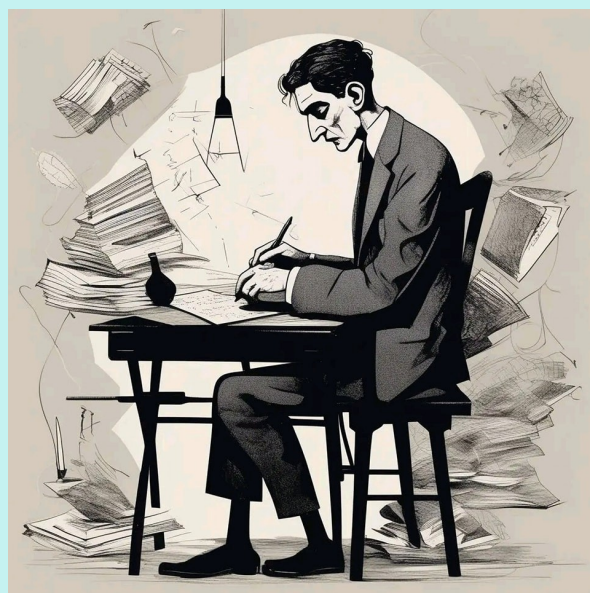
mâine va fi bine

DESPRE POET

poetul este un supraviețuitor
al lui însuși
al mâinilor cu care îndepărtează rugina cuvântului
al furtunilor stârnite de nesiguranță
al decepțiilor
mai ales al decepțiilor

stă singur la masă
și soarbe cu înghițituri mici
din sângele poemului
în timp ce supraviețuiește singurătății

SCRIU, Scriu, scriu...

Scriu cu celulele despuiate, văduvite de sânge.
 Scriu ca să nu mai aud penița cum plânge.
 Scriu să înviu și mi se întâmplă scrisul să-mi cio-
 căne-n tâmplă...
 Scriu cu tăcere, scriu pentru moarte și Înviere...
 Scrisul mi-e laț. Scriu până la saț.
 Scriu cu lumina de pe catapeteasmă, Lumina de
 Duh. Scriu pe văzduh.
 Scriu cu tăcere, cu cioburi de vânt, scriu să se
 vadă pe afânata zăpadă.
 Cu o lumânare scriu pe albastrul de zare. Cu
 picături de ceară scriu fără ca nimeni să-mi cea-
 ră.
 Scriu după rit, dup-un tipic de nimeni știut.
 Scriu c-un sărut.
 Cu vederea în ceață, scrisu-i cu noduri de ață,
 când lin, când venin. Scriu ca să mă înlumin.
 Lacomul scris m-aleargă și-n vis, și-n somn mă
 aleargă până mă pune pe targă.
 Din depărtate Sierre, scriu cu tăcere, scriu cu
 prinos pentru folos.
 Floare de har, scris în zadar, scris în deșert, su-
 flet inert, suflet apatic, scriu cu jărat, scriu cu
 carbune palide rune.
 Pân' la sfârșit scriu pe zenit. Scriu pe nadir, scriu
 cu zefir.
 Raze de soare, scriu pe ninsoare, fără egal scriu
 pe un val. Vreau să uimesc, mă iscălesc și ne-
 muresc.
 Scut și zid de apărare, scrisul ca o închisoare,
 scrisul ca o utopie mă omoară și mă-mbie.
 Scrisul ce mă răstignește, scrisul care mă zi-

dește ori mă-ngroapă din iubire într-un zid de
 monastire.
 Grea povară, aspră vină, spălătură cu lumină.
 Pe albastra zare, scrisul mi-e ninsoare, scrisul
 mi-e omăt, scriu ca să mă-mbăt.
 Scriu și iarăși scriu, până o să-nviu. Scrisul mă
 îmbie: singur el se scrie, fără de hârtie.
 Iată tot ce știu: scrisul pur și viu. Pur și simplu
 scris de din paradis.
 Azimă de scris, vis, vis, vis...
 Scrisul înțelept, scris de pus pe piept, scris ca de
 regină, scrisul cu lumină.
 Scriu și nu mă tem de acest blestem, scris de
 lecuire, rost și mântuire...
 Scrisul ban de ort, scrisul ban de vamă, bun de
 luat în seamă. Scrisul bun de gură: cuminecătu-
 ră.
 Fără pic de glumă scrisul mă sugrumă. Scrisul ca
 un vaier, scrisul îmi e aer...
 În genunchi eu scriu, dusă pe pustiu. O deschisă
 poartă. Scrisul azi îmi poartă pașii către mâine.
 El mi-e vin și pâine.
 Ca o boală grea, scrisu-i moartea mea, scrisu-i
 viața mea...
 Cu un fulger scris, scris ce ți-a fost scris, scris ce-
 a fost ursit, pe neauzit, de o ursitoare, ruptă ca
 din soare, care mi-a venit scrisul de ursit...
 Nu mă pot opune: scrisu-i o minune!
 Scrisul scris c-o pană, scris de pus la rană și la
 suflet pus, scris despre Isus...

Ultima zi a lui Prier, 2025

ZÂMBIND SPRE INFINIT

– Reflecții poetice –

Am adunat în mine atâta frumos încât mă doare sufletul până la os. Ai stat să ascuți vreodată cuvintele fulguind? Ai stat să ascuți uneori sângele-n vene vuind? Ai stat să ascuți CÂNTECUL LUMINII? Câtă tristețe umblă prin mine, tot atâtea lumine.

Poate-am să număr stele - puzderie. Stele duim - țandări de scrum. Învește-mă cu ninsoare. Pun prinsoare că moartea nu doare. Nu doare nici veșnicia, bătut-o-ar pustia!

Numai cuvintele dor până la os. Dor mângâios. Dulce pelin, rozmarin.

Florile mor lepădându-și veșmintele. Ră-nile Tale dor așa cum mă dor pe mine cuvintele.

Casa părintească – locul cel mai aproape de Dumnezeu...

Doamne mare! Mă doare ochiul de zare! Ochiul de orizont e văduvit de neîubit și de timp risipit.

Credeam c-o să zbor și c-o să-mi fie ușor să mă desprind, dar ce să fac numai cu o aripă?

Cad perseide, efemeride peste cuvinte integre – lac cu lebede negre.

Te-am văzut: parcă erai - nu erai, pe verdea pajiște de rai, lângă copacul interzis pe care l-am zărit numai în vis...

Până și Dumnezeu ne-asculta cum tăceam. Și zarea tremura puțin din dor de alin.

De-atâtea stele sticloase călcăm pe oase

de inorogi fără coarne.

Aerul devenise rotund și subțire de parcă prevedea o nouă iubire.

Iubire de stea în hohot râzând, găsită – nîcîcînd, stea mînjită cu pămînt.

Stă cerul sprijinit de o aripă. Stă aerul rezemat de o frunză. Eu însămi legată stau de cuvînt. Și rostesc: Câtă risipă!

Cînd ploile se făceau ninsori și ninsorile ploi, fantomele treceau cîte una prin parc și-un abur luminos se ridica din ochii goi.

Ia cuvîntul și-l cuvîntă până lacrima se zvîntă. Ia tăcerea și o tace lacrima cînd nu-ți dă pace. Cu Isus pe cruce suie, lacrima s-o bați în cuie.

Cum faci să răsară luna pe lac după bunul tău plac? Tocmai tu care știi cum răsare moartea subit, deși n-ai murit, ci te-ai dus din-spre răsărit spre apus, cu sufletu-n palmă spre noua ta Almă. Spre noul pămînt dus de vînt.

În care tăcere să-L caut, în plîns, în flaut: În plîns de alăută ori în rugăciunea durută?

Stelele pleacă singure la plimbare, se rătăcesc, se-nlumesc, se încercesc și strălucesc și rînjesc foarte jignite că s-au lăsat răstignite și li s-au bătut colțurile în cui după pofta oricui.

Binecuvînt iubirile care sfârșesc în cecesc. Ele-s temei de rămînere.

Mă fac fărîmă de cuminecătură și tu mă muști, mă guști, așa cum gustă prescura marii eremiți și se hrănesc doar cu ea și cu apă de bu-suioc.

Inima mea e lehoză, a născut de curînd un fluture și-o buburuză sub soarele blînd.

Nu mi-ai spus dacă vrei să te nasc, bătrîne, stăpîne, așa cum naște lumina ziua de mîine. Până atunci, naște-mă tu.

El din os de Eminesc m-a deprins să vier-suiesc. Și acestui paraclet i s-a spus mereu Poet!

TRADIȚII RĂSTĂLMĂCITE

Paștele Blajinilor și semnele naturii renăscute

Mult așteptata domnișoară Primăvară a poposit, în sfârșit și pe strada noastră. La răscrucea curenților fluviali, aflată pe malul Dunării, la Mila 80, strada se lungește, se lățește, se întortochează, cotește spre largul Bulevard Brăilei, care taie fără milă orice străduță perpendiculară.

Primăvara a venit, spuneam, cu surle și tobe, zorită și capricioasă, schimbătoare și cât se poate de încântătoare, așa cum îi stă bine unei femei adevărate, misterioase și seducătoare. A trimis copacii-solii s-o vestească. Ei s-au și grăbit să-și împodobească falnicele coroane. Plopi, tei, arțari, molizi, tisa și tuia și, prin preajma blocurilor, în grădinițele amenajate de locatari și de edili, pomi fructiferi: vișini, cireși, caiși, pruni, nuci, piersici. Colțuri de paradis.

O încântare. O explozie de ninsoare albă, parfumată.

Nimic nu i-a mai stat în cale de astă dată: nici furtuni, nici aerul rece de la munte, unde au căzut iar ninsori, nici ploile reci, cu iz autumnal, mărunte și dese. Cu cât orgoliu a învins natura și s-a instalat, confortabil, sigură de sine!

Semnele naturii renăscute sunt certe.

Primăvara a venit cu Lumină, cu ÎNVIEREA DOMNULUI, cu bujori explodând în căldăriile țigăncilor. Cu lăcrimioare. Cu multe lalele în toate nuanțele, dar și împetrișate, precum ouăle roșii, fierte în foi de ceapă, într-un ciorap de nylon, cu frunze de pătrunjel sau rostopască, așa, ca să rămână modelul. Fala gospodinilor care s-au și grăbit, de Paștele Blajinilor să le așeze pios, în coșul de răchită, alături de cozonac, pască, sticle cu vin și fructe, acoperite cu un mileu brodat, alb, scrobite ca hârtia. Ofrandă celor plecați în ceea lume, care vor să guste și ei, împreună cu noi, Sfintele Paște. Prin cimitirele orașului, preoții sunt căutați precum sfinții de altădată. Să citească la morminte bucatele. Puradeii se bulucesc să „apuce” și ei câte o felie de cozonac și câte un ou. Fac colecție de ouă. De cozonac s-au săturat și-l aruncă printre morminte. Doar banii îi mai tentează pe micii pro-

prietari de castele cu turnulețe colorate, de mâine. Mai nou, în cimitir, se încing dansuri îndrăcite pe muzica deșăntată a manelelor. Printre morminte, balaoacheșii frig mititei, pulpe și fleici și fumul îți ia nările din loc și-ți umezește ochii. Se distrează rromii. Principala lor îndeletnicire. Nici urmă de cruce, de mătăanii, de curățat morminte. Vin la cimitir cu lăutari, să mai petreacă o zi. Chiar dacă, alături, tocmai se îngroapă un mort și familia aruncă pumni de țărână pe sicriu. „Tatăl nostru carele ești în ceruri”... se aude Cântarea Domnească, printre frânturile de melodii lăutărești: „Cu lăutarii după mine/ iar mi-e bine, iar mă-mbăt/ iar o iau de la-nceput!”. Sau: „Of, viața mea!”. Se cântă, se bocește, se dansează, se împarte pomana, cine mai ține cont? O dată intrat în horă, trebuie să joci. Chiar și țigănește. Stau și mă întreb: sau schimbat într-atât tradițiile religioase? Nu se mai ține cont de pietate, de reculegere în cimitir. Cimitirul, mormântul, crucea sunt sacramentalii. Parte din sfintele sacramente. O continuare a Sfintei Liturghii. O formă de pietate și evlavie populară, izvorâtă dintr-una din legile Bisericii, aceea de a-i cinsti pe cei morți! Cum? Dându-le băutură? Chiuind și dansând? Încingând certuri și uneori bătaii în toată regula? Fiindcă țiganii își aduc și arsenalele complete: cuțite, săbii, iatagane. Să fie, în caz de nevoie. Cine se duce în cimitir de Paștele Blajinilor are parte de spectacole gratuite, pe cinste.

Poate ca să nu-și mai aducă aminte de cei dragi, cu ochii cășcați la circul care se desfășoară, fără precedent, sub ochii lor, încă îndurerăți de pierderea ființelor iubite?

Eu cred că ar trebui, măcar în biserică și în cimitir, să se păstreze o anume decență și pietate. Așa se cuvine. Așa am apucat din strămoși, din părinți, care ne luau de mici, în zilele însorite, la mormintele bunicilor și ale străbunicilor, să le curățăm, să le îngrijim. Mama ne învăța, cu literă de lege, să nu luăm nici măcar o floriceică de cireș din cimitir, că e mare, mare păcat. Nici măcar o floriceică de liliac care te îmbăta cu parfumul și culoarea.

Noi ne jucam cu melcii, aflați din belșug sub tufele de liliac. Mai strângeam și buburuze și fluturi și le dădeam apoi drumul. Ne era frică să nu păcătuim, dacă le prindeam în cimitir, pe o crenguță răsfirată. Cel mai mult îmi plăcea primăvara să merg. Atunci toate florile se trezeau la viață. Răsădeam panseluțe, crăițe, flori de gheață pe marginea mormântului bunicii. Intram în curticica făcută dintr-un grilaj de fier forjat, vopsit în alb, atât cât se întindeau două morminte, ne așezam pe băncuța de lemn, fără să ne murdărim pe hăinuțe și ne jucam cu melcii, buburuzele și fluturii. Mama ne spunea, mie și fratelui meu, să nu facem gălăgie și să-i deranjăm pe răposăți. Așa că vorbeam în șoaptă. Și să călcăm doar pe cărării. Nu aveam voie să pășim pe morminte. Aveam o frică tainică și evlavioasă, să ating un mormânt cu piciorul. Mi se părea că-l pângăresc. Mergeam pe de lături și uneori, aproape că baletam, de la un mormânt la altul. Mi-era tare drag să merg în cimitir, dar nu ca într-un loc de joacă, de distracție, de circ, ci într-unul de taină, de odihnă, unde dormea bunica și noi trebuia să facem liniște. Era un cer atât de înalt și limpede, un parfum suav de iasomie și liliac, florile de pe morminte surâdeau proaspăt udate, noi priveam cu drag la cruce unde bunica, într-o fotografie ovală, sepie, ne zâmbea șters, cu înțelegeră.

Plecăm acasă bucuroși. Pe drum, mama împărțea pachete și covrigei cui se întâmpla să-i întâlnească. Toți ziceau cuviincios: „Bogdaproste!”. „Să fie de sufletul Olimpiei, al

Alexandrei, al lui Filip și al Leonidei! Dumnezeu să-i ierte! Să fie primit”...

Poate le era și lor foame. Așa gândeam eu.

Mama nu gusta nimic din bucate, nicio dată, mai înainte de a da de pomană. Nici din primele fructe: cireșe, vișine, caise. Ieșea pe poartă și dăruia primului drumeț un pumn de cireșe sau de zarzăre coapte. Apoi ne dădea nouă și, la urmă, gusta și ea. Până și aerul se sfințea, atunci când dădea mama de pomană, de sufletul morților. Astăzi îi dau eu Ariondei de pomană, dar aerul nu mai e atât de înmiresmat, florile nu mai sunt atât de intens colorate, vinul nu mai are același gust. De ce oare? Ce s-a pierdut și ce s-a câștigat în toți acești șaizeci de ani, de când mergeam la mormântul bunicii? Crucea mamei e cea mai înaltă de pe Parcela 17. Se vede de la distanță. Mormântul pietruit, cu crucea de marmură, e îngrijit. Grilajul s-a furat. Banca a putrezit. Din ghivecele de piatră, zâmbesc panseluțe. În felinarul de la capul mamei arde o candelă. Are trei îngerași de bronz pe ea. Mama și-a scris singură epitaful. Cu vreo 30 de ani înainte. Ca să fie. Doar dorul de bunica și mai cu seamă de mama, a rămas, la fel de intens, de atroce.

În fine, cu trecerea anilor, nimic nu mai e la fel.

Numai somnul morților e același. Veșnic. Dumnezeu să-i aibă în paza Lui dreaptă. Amin!

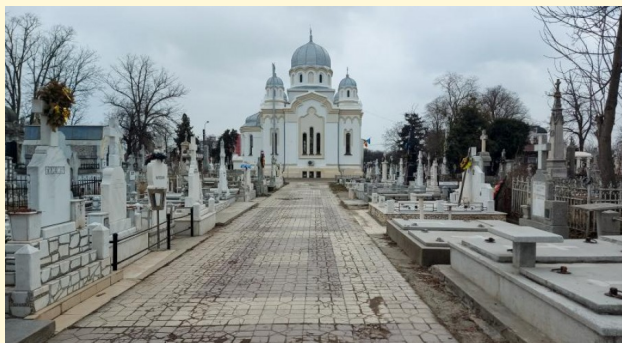
De Paștele Blajinilor, 2025

Viața e umbră și vis Picnic în Cimitirul Eternitatea

Pe bulevardul George Coșbuc din Galați, de peste o sută de ani se află cel mai vechi și mai mare loc de odihnă pentru răposății urbei, ba și pentru cei din împrejurimi. Între timp au mai apărut și alte locuri de odihnă în diferite puncte ale Galațiului, mai mărginașe. Aici repauzează toți, liniștiți, împăcați, vecini de parcele și de loturi și cei care s-au iubit și cei care s-au dușmănit. Nimeni nu a luat nimic cu sine în

groapa îngustă și întunecată. Mentalitatea că trebuie să le creezi morților un loc de odihnă cât mai confortabil este, și ea, destul de veche. Astfel au apărut în cimitir capele și cavouri ample și majestuoase, adevărate bijuterii arhitectonice, sofisticate, cu turnulețe și clopotnițe, cu lucruri de uz casnic și cu grilaje de fier înalte, cu țepușe în vârf, ca să le taie cheful celor ce vor să intre acolo și să devasteze.

Mobile vechi și noi, aparatură casnică (de! trebuie să aibă și morții frigider, aragaz, cuptor cu microunde ș.a.) ba și televizor și – culmea! și calculator. Covoare moi, plușate sau doar gresie și carpete elegante. În fine, tot tacâmul. Așa cred ei că mortul se va mântui. Mai nou, sicriile se fac țintuite cu cristale Zvarovski și unele sunt cu protecție anti-ghonț. Se încing aici petreceri și picnicuri vesele, gălăgioase, care nu au cu nimic de-a face cu mortul sau cu morții, pentru că, în unele cavouri locuiesc, ca într-un bloc de locuințe, mai mulți locatari. Românului îi place să petreacă. Și la ceas de bucurie, de sărbătoare, și la ceas de necaz, când pierde pe cineva drag, fie părinte, fie copil, fie partener de viață. Am intrat și eu sâmbătă pe la prânz în iureșul cimitirului. Tocmai sosise și înainta greu, un car mortuar cu un cortegiu considerabil. Dar unde sunt pătăștile de altădată, cu cai zdraveni, împodobiți cu doliu printre firele de păr bogate din coame? Un dric este astăzi un lucru rar. Mai degrabă vezi un șir prelung de mașini luxoase, urmând la pas de mort traseul știut și de cai, și de șoferii Serviciilor de Pompe Funebre. Ne-am închinat creștinește și i-am urat: Dumnezeu să-l ierte! Cine-o fi fost și cum s-o fi numind, Dumnezeu știe mai bine, El are evidența populației.

Eram eu, Voica și doi dintre copiii ei, Giovanna și Viorel. Cald. Sufocant. Capota mașinii se încinsese.

După săvârșirea ritualului simplu de tămâiere și aprindere a candelor, după câteva rugăciuni rostite cu obrazul în lacrimi, după un timp de reculegere, ne-am dus la alte morminte. Madam Adamescu și Madam Grecu se află la câteva zeci de parcele distanță, nu mai stau gard în gard și nu se mai cheamă la poartă una pe cealaltă, să-și împărtășească amarul. Stau liniștite și așteaptă. Principala ocupație a morților. Așteptare și somn îndelung. Uneori

mai cutreieră, mai bântuie visele odraslelor, ca să le aducă aminte că au existat și i-au născut în dureri, crescându-i apoi în mari lipsuri, ca după război. Cu toate acestea, amândouă s-au săvârșit la 81 de ani, după ce și-au făcut pe deplin datoria. Zonia Grecu, dând naștere la 11 copii, cu bărbatul ei, Marcel-Paraschiv, iar mama mea, Arionda, având doar doi copii. Oameni de treabă. Vecini inimoși, unde ne găseam și noi loc de joacă și o lingură de borș ori iahnie de fasole. Dar, mai ales, tomogei, zdrențe de făină fierte în lapte, cu zahăr pe deasupra. Se băteau turcii la gura noastră, la micuța masă rotundă, moromețiană, cu scaune pentru pitici și cu linguri de lemn și o strachină încăpătoare în mijlocul mesei. Poate că nimic nu mi-a rămas în minte mai clar din copilărie, decât atunci când Zonia Grecu, mama mea de-a doua, răsturna mămăliga uriașă, vârtoasă, aburindă, pe masă și o tăia cu o ață groasă.

Nimic nu era mai bun decât asta. Însoțită de brânză sărată, de tacâmuri de pasăre cu mujdei de usturoi. Sau varză călită.

Poate de aceea mă visez și acum la masa cea mică din bucătăria grecilor, mâncând cu lingura de lemn din strachina comună. Nu ne era silă unul de altul. Mâncam un fruct împreună, fiecare câte o mușcătură. Fructele erau de obicei crude, acre sau amare. Spărgeam și sâmburii între dinți. Dar gustul lor era nespuse de dulce fiindcă aveau gustul copilăriei. Și nu ne-am îmbolnăvit unul de la celălalt. Dimpotrivă, dobândeam energie unul de la celălalt, întărită seara, în fața porții, la celebrul foc din frunze și crenguțe, foc ce avea menirea, în afară de fumul gros care se înălța, înecându-ne, să alunge țânțarii. Toate poveștile depănate de Zonia Grecu erau din basmele românești, din Petre Ispirescu, Ion Creangă sau născocite de ea. Le știu și acum. Ionel, fratele meu cel vitreg, ne spunea Povestea lui Găvănuță sau Cănuță, om sucit.

Dar, să ne întoarcem în cimitir, acolo unde vom merge cu toții, la timpul sortit. La mormântul Grecilor, am făcut și noi picnic, nu pe câmpul de luptă, ca-n piesa lui Fernando Arabal (Picnic pe câmpul de luptă – unde eu, la 19 ani am jucat rolul mamei soldatului, Madam Tepan, la Casa Studenților) – și tata, în primul rând, era foarte mândru de mine, pentru că, așa machiată și îmbrăcată în rochie lungă, cu șal negru pe deasupra, cu ochelari groși pe nas, era cât pe ce să nu mă mai recunoască. Îmi schimbasesm și vocea, la indicația regizorului, remarcabilul Dumitru Pâslaru, care-mi era și profesor la Școala de Teatru, cel ce-mi spunea neconținut:

- Nu te mai beregăți! Bagă-ți vocea în piept!

Picnicul nostru a fost foarte nostalgic. Ne-am înfruptat din amintiri și i-am citat de zeci de ori pe părinții noștri, pentru că vorbele lor au rămas proverbiale, înfipite adânc în creierul și în mintea noastră. Învățăături pline de bun simț care ne-au format pentru toată viața. Le-am sărutat crucile. Ne-am închinat. I-am sărutat mâna Zoniei în spirit, încă o dată, în semn de respect și recunoștință pentru că mă hrănise în copilărie, când mama nu era acasă și mă strigau la gard să vin și eu că au răsturnat mămliguța.

Unde mâncau 11, mergea și a douăsprezecea.

I-am mulțumit și lui Marcel Grecu pentru bomboanele chihlimbarii, cu miere de albine, cleioase, lipite una de cealaltă, scoase în mod miraculos din fundul buzunarelor lui, care ascundeau adevărate comori pentru copiii lui, dar și pentru Cezarinetta, așa cum mă alinta el. Nimeni nu mi-a mai spus așa. Mă legănam și așteptam în sunetul fascinant al acordeonului cu care Marcel Grecu ne alinta uneori seara, ori în zi de duminică. Toată mahalaua îl știa și-l chema, și la petre-

ceri, și la înmormântări. Apoi, plăcile de gramofon erau, pentru noi, deliciu. Vocea lui Cristian Vasile, a lui Jean Moscopol, a lui Fărâmiță Lambru, a lui Zavaidoc și a Mariei Tănase, împreună cu alte discuri de ebonită, ne-au vrăjit pentru totdeauna. Mai erau apoi și cupletele muzicale cântate de Zizi Șerban, de Horia Șerbănescu și Radu Zaharescu, de Vasile Tomazian și Puiu Călinescu.

Așa ne-am format gustul pentru teatru și muzică.

Dădeam și noi reprezentații în curtea grecilor, cu o cortină dintr-o pătură și cu scăunele mici, rotunde ori pătrate (taburete) – pe care stăteau spectatorii.

Acolo își cânta Voica-Mariana repertoriul, care avea să se metamorfozeze mai târziu în CD-uri de muzică populară românească. Acolo recitam eu poezii din Topârceanu, Coșbuc și Eminescu, iar mai târziu din Labiș, Ion Minulescu și Nina Cassian. Ne-am împărtășit din amintiri, stropite cu suc, cu vin și cu agheazmă, la mormântul unde dorm liniștiți Zonia Grecu și Marcel, cântărețul la acordeon, muncitor la CheFeRe toată viața, ca să-și hrănească liota de copii pentru că ei n-au refuzat niciodată darurile lui Dumnezeu.

„Viața e umbră și vis” – spunea Marcel Grecu.

Umbră și vis au rămas amintirile noastre, reîmprospătate o dată sau de două ori pe an, la mormântul lor, unde se adună toate odraslele cu soți, soții, copii, nepoți, cu totul cam vreo sută de suflete. Iscate din acest cuplu românesc, trăitor în mahalaua de pe Malul Dunării, pe Strada Falezei, unde casa lor, mai veche de 150 de ani, așteaptă în mod fatal, să fie vândută și împărțită tuturor moștenitorilor.

Ne-am reîntors obosiți, dar mulțumiți că ne-am întâlnit din nou cu amintirile din copilărie, din tinerețe și de acum, din senectutea, nici pe departe așa de frumoasă și liniștită, ca-n primii ani ai vieții.

Mâna goală are cuticulele curățate

Uneori nici nu știi ce să mai zici de sărăcia asta. La magazin rândul merge greu. Fiecare cere câteva felii de aia, câteva felii de cealaltă. Mulți stau cu telefonul la ureche și întreabă, pe cine or fi întrebând, dacă să ia și un iaurt, o pâine, două ouă. Mâinile care întind bani mai mari, de mai primesc și rest, sunt murdare, aspre, cu

bătăături. Banii mici, stingheri, vin de multe ori din mâini cu manichiura cu sclipici.

Odată ieșiți pe ușa magazinului, clienții se amestecă printre cei care nu pot fi clienți, că n-au cu ce. Mâinile dispar și ele încet în buzunare mai goale, mai pline. Cât se opresc în propriile buzunare e bine.

O proiecție a copilăriei

Azi m-am întâlnit din nou cu fetița noilor vecini. Veneam amândouă spre scară din direcții diferite. Mi s-a părut că este ea. M-a salutat din spate. Plinuță. Și noi eram la vârsta ei. Chiar mă gândeam, poate sunt eu, poate e prietena mea, F. Poate ne-a trimis mama după pâine. Chiar vorbeam într-o zi despre ea cu prietena mea, F.

- Îmi place fata noilor vecini ai mamei tale.

O remarcase și ea. Și, aceeași impresie, îi aduce și ei aminte de noi.

Fata asta zâmbește mereu. Nu știu dacă eu zâmbeam așa de mult. Prietena mea, sigur. La vârsta asta visam foarte mult. Visam să schimbăm lumea. Acum nu mai visăm. Dar am vrea să nu se schimbe lumea și să devină de nerecunoscut.

O întreb unde sunt pisoii noștri, cei trei pui. Zâmbește și îmi arată în partea opusă locului unde erau de obicei. Cineva îi locase pe celebrele cutii de carton ale mâțelor, în colțul interior al blocului, unde este un balcon de parter, supradimensionat.

Am urcat fiecare la casa ei. Eu, mai senină cu o speranță care vine dintr-o proiecție ciudată a minții. Prin confirmarea prietenei mele, coincizând, trag nădejde că nu este nici forțată, nici bolnăvicioasă.

Nici o generație nu e defectă din naștere. Nici noi nu am fost, nici cei care ne-au ur-

mat nu sunt. Doar că nu știu ce se întâmplă pe parcurs. Chiar nu știm sau nu-i știm pe cei care fac jocurile și au interese pe care nu le pătrundem. Că, doar, tiranii și geniile întunecate, păpușarii acestei lumi, stau ascunși mereu în confort și securitate. Dar, poate, nu zâmbesc niciodată. Și nu se bucură la vederea unor pui de pisică.

Zi de Înălțare sau câte se pot întâmpla într-o noapte

Primul lucru văzut dimineață a fost lipsa popului de metal care bloca accesul mașinilor pe lângă bloc. Bloc care are plinta crăpată și trotuarul din față în tasare. Pentru el am ostenit mai mulți. Eu și cu soțul meu plătind muncitorii care făceau aleile și făcând frumos pe lângă meșterul lor, ca să îl monteze. Peste un timp, prietena mea alergând tot cartierul după alți muncitori care îl îndepărtaseră, ca să îl pună la loc. Azi nu mai era. Doar un cotor de fier ros ca de boala fierului. Nu pot fi sigură, dar bănuiesc că a fost „tratat” cu acid sulfuric o bună perioadă. Seara se vedea în jurul lui o pată uleioasă.

Am văzut, am mers mai departe, mi-am luat lumea în cap, cum se spune.

O florăreasă albăstrea cu un pistol niște trandafiri. O făcea în fața florăriei, vizibil ferindu-

se de a inspira substanța. M-am gândit că dacă prostia nu ar fi dispusă să plătească bani grei pentru otrăvire și moarte așa ceva nu ar fi existat. Apoi am stat la un semafor și mi-a venit să-l apuc de turul pantalonilor pe un neputincios bătrân care a trecut pe roșu, fără nici o remușcare. Apoi s-a făcut verde și o șoferiță abulică a trecut, tot fără nici o remușcare, mai să ne rupă picioarele. Am fost la Carrefour unde era coadă la cele doar două case. Și o tinerică ținând în mână două cutii mici de lapte ne-a privit pe rând drept în ochi și a mers în față, chiar după persoana căreia i se scanau produsele. Și de acolo iar ne-a mai privit în ochi pe fiecare, ca să se asigure că am văzut-o.

La coborârea din autobuz mi-am luat un perdaf de la un biciclist că i-am încălcat banda. Nu i-am răspuns. L-am lăsat în plata Domnului, deși am observat că bicicliștii și trotinetiștii posedă un mai ridicat nivel de nervozitate decât pietonii obișnuiți. Mă gândesc ce-și mai salvează? Eu eram preocupată să țin linia dreaptă ca să nu mă șterg de cei doi boschetari care dormeau fiecare pe câte o bancă de pe trotuarul stației, fiecare cu picioarele mai rășchirate decât celălalt.

Plus mirosul.

La întoarcere am văzut că și alt pop, din fața scării altui bloc, are un cearcăn uleios în jur, pe asfalt. Înțeleg că răii nu dorm niciodată, doar se prefac. Și noaptea e sfetnic bun și pentru nebuni.

Păcatul capital al croșetatului

Dacă mi-am făcut eu mămăligă și usturoi înseamnă că e chiar frig.

Cunoscusem cândva, la Bistrița, tot la vreme de noiembrie friguros, o poetă din București cu care am împărțit vreo două nopți camera de hotel. Avea 40 de ani și era profesoară de română. Eu avem douăzeci și vreo trei. Mi-a povestit că făcuse ani lungi de navetă cu trenul în primii ani de catedră. Și ca o declarație de mare eroism am auzit-o spunând că în toți anii aceia de nomadism ceferist, cu toate neajunsurile lui, trei lucruri nu a făcut. Nu a bârfit, nu s-a culcat cu soții colegelor și nu a croșetat. Toate îi păreau la fel de respingătoare și de degradante.

De acord cu primele două! Dar cu croșetatul ce-ai avut? Eu, ca o păcătoasă, atunci, acum. Primele, nu. Dar păcatul capital numărul

trei, da. În toate variantele lui imorale.

Dacă mi-a rămas declarația asta sarcastică în minte atâția ani înseamnă că m-a atins nițel.

Gânduri de toamnă și izolare. Fiecare își creează rutina potrivită.

Un cap de-al meu n-ați găsit?

Dacă găsiți un cap pe undeva, să știți că al meu e și l-am uitat.

Ajung azi biruitoare cu o sacoșă grea și o geantă plină, grea și ea ca o sacoșă. Scot din sacoșă, scot din geantă. Mă duc și mă schimb, lucru pe care nu prea îl fac imediat. Dar azi, da. Vin din nou ca să pun cumpărăturile la loc și îmi filează un beculeț. Eu cumpărasem și aia și aia și ailaltă. Dar unde sunt? Reconstitui în gând drumul care fusese cu multe opriri. Și îmi bubuie beculețul. Eu mai avusesem o sacoșă. Dar unde e? Trag concluzia că am uitat-o într-un magazin. Dar nu merge. Vânzătoarea chiar mă întrebase, are doamna sacoșă? Deci, aveam. Beculețul mi-era ars, dar mi-a mai pâlpâit o rază de soare și mă lămuresc că uitasem să iau sacoșa de la Carrefour, la plecare. Nu o lăsasem în casetă pentru că de obicei nu găsesc una goală. O lăsasem lângă, unde mă strecurasem

cu greu pe lângă un nene de o tonă care scotea banii din tonomate. Chiar așa era, cu mâinile pline de bancnote șifonate. De lăsat am lăsat. De cumpărat am cumpărat. M-am și îmboldit verbal cu o doamnă nonșalantă care mi s-a vârat în față la casă. Am admonestat-o un pic. Erau doi gardieni. Loc pe masa de așezat coșul să ți le bagi în traistă ioc. Unul dintre gardieni m-a invitat să așez pe masa unei case de marcat unde nu încasa nimeni. Că și de asta era brambureală, lume multă și case puține. Și cum văzuse faza cu tanti cu tupeu mă consolează și-mi duce și coșul în stiva de la ieșire. Lucrul acesta îl fac întotdeauna eu. Și dacă îl făceam și azi m-aș fi dus ață la sacoșa mea albă cu motive naționale. Dar așa am ieșit ca o floare, ca o pană, ca o gazelă, cu o singură sacoșă. Am mai intrat și la Stavros și la Profi. Și am venit acasă pe jos, ca un măgar bătut, preț de vreo trei stații. Și cum spun, realizez toate astea.

Mă îmbrac ca la armată, rapid. Caut în coș bonul de la Carrefour. Văd că trecuse o oră. O iau la picior ca la Teleenciclopedia, când se unește copita din față cu cea din spate. Dar eu două aveam și alea mă duruseră mai devreme. Acum nu.

Fac socoteală în gând cam cât am prăpădit dacă nu mai găsesc sacoșa. Vreo 50 de lei, care nu-s de colea.

Depășesc cioara în zbor, autobuzul care tocmai plecase, popor, viețuitoare domestice și ajung. Mă izbesc de nenea cu bancomatele. Tot acolo era. Mai roșu. Mai gras. Eu am pierdut un kilogram pe stradă. Mi-am dat seama de ce nu am luat sacoșa. El era fest înțepenit acolo. Ocupa toată zona bagaje. Sacoșa era. Mi-a zis că o repere de uitată. Voia să o ducă la casă. Am vrut să

chem omul de la pază ca să mă recunoască. Ști-am și ce am în ea. Dar nu a fost nevoie.

Am luat-o și tri-li-li, tra-la-la, am luat și autobuzul două stații că simțeam deja cum mă înmuia. A meritat. Brânză de burduf și fâșie de porc sau brânză de porc și fâșie de burduf. Le-am dosit în frigider.

Experiența, mama învățaturii

Numai oamenii nu învață din experiențele lor. Animalele, da. Dimineață, când termometrul arăta un grad, dar se resimțeau mult mai multe sub zero, o pisică stătea lipită pe un preș la ușa unei scări. Mi-am zis, deșteaptă pisică, eu nu-mi dădusem seama că este o intrare în scară, deși trec des pe acolo. Tot parterul blocului este ocupat de filială de bancă, magazin, coafor, punct de încasări pentru o firmă de cablu etc. Între două vitrine, ușa asta metalică, mică, cu aspect de ușă de apartament.

Apoi am văzut privirea plină de speranță a pisicii fixând interfonul. Am fotografiat-o. Ea, aproape nemișcată în aceeași poziție și cu ochi-

șorii, din când în când, la interfon. Cred că, dacă ar fi ajuns acolo și ar fi avut mâini, ar fi sunat. M-am îndepărtat puțin, că se mai iviseră și alte pisici prin preajmă, bune de fotografiat. Și văd că se deschide ușa. Pisica s-a ridicat și s-a îndepărtat un pic. Dar privea rugător către femeia care tocmai ieșise. Aceasta a împins cu piciorul un șervețel îndărătnic care nu se dădea dezlipit de pe preș. Eu nu-l văzusem. Poate stătuse pisica pe el. A insistat cu piciorul până l-a împins cât mai departe. Apoi i-a spus pisicii, așa cum i-ar fi spus unui om, tu pleacă, fugi de aici, pleacă. Pisica a plecat. Și femeia. Eu am avut treabă puțin mai încolo. Nu a durat mult.

La întoarcere am trecut tot pe acolo. Pisica se urcase pe un pervaz de vitrină la coaforul de alături de ușa care îi fusese refuzată. Cu încredere se uita înăuntru. Poate cineva o va vedea. Deci, înțelesese tot. Capitolul ușă de scară fusese abandonat. Dacă ar fi fost om ar fi mai plâns mult la o ușă închisă și de unde putea ieși refuzul sau indiferența sau chiar violența.

Când mă voi face mare vreau să fiu pisică. Aș avea multe de învățat.

Cimitirul pustiu. Cât vezi cu ochii. În lung și în lat. Pustiu. Cruce lângă cruce. Mormânt lângă mormânt. Cavouri. Grilaje. Lemn. Piatră. Fier forjat. Cavoul cel mare, din mijloc. *Alde Nistor!* Liliac. Mult liliac înflorit. Pomi. Umbră. Fructe. De suflet, nu de trup! Iarba. Florile. Nu se vede pământul, subpământul. Cerul - larg, senin. Un nor alb, singur.

După ramuri - vântul dinspre nord, ușor. Alei. Cărări. Cât vezi cu ochii. În lung și în lat. Frunze uscate, moi. Pe cărare. Un fâlfâit de aripi. Iarba. Florile. Liniștea. Mormânt proaspăt. Fum de tămâie. Lumânare aprinsă. Scâncetul femeii. Geamătul ei înăbușit. Irina, sora Mariei. Ca-n palmă liniștea. Deodată, bocetul. Sfâșiere. Străfulgerare. Peste liliac. Peste iarbă. Peste fire. Până la norul cel singur. Până dincolo.

Marieeee!... Mărioarî!... Sorooo!... Surioarî!, s-auzea. Di ci, soro, ai plecatu?!... Di ci, soro, te-i dusu?!... Și pi noi cui ne-i lăsatu?!

Strigăt. Geamăt înăbușit. În genunchi. Îmbrățișând mormântul, pământul, subpământul. Legănându-se. Broboadă neagră. Taior, fustă, pantofi. Negre. Lacrimi. Gene roșii. Mângâind, îmbrățișând mormântul, pământul, subpământul.

Aude, vede, ca și cum nu este acolo, în picioare, în fața mormântului, în dreapta mătușii Irina. Măinile, cruciș, una peste alta. Nedumerire. Spaimă. Mut. Fără lacrimi. Nu crede ce vede, ce aude. Nedumerirea, spaima - până la norul cel singur....

Tatăl nostru carele ești în ceruri... în ceruri... în ceruri....

Rostogolire. Vuiet închis.

...în ceruri... în ceruri...

Ecou. Rostogolire. Vuiet deschis. Cu bocet, cu tot.

...Sorooo!... Surioarî!... Marieeee!... Mărioarî!...

Îmbrățișând pământul, subpământul. Sfâșiat. Gemut. Până dincolo de norul cel singur.

O vinit, soro, Alisandru, la tini, sorooo!... Ț-o adus Alisandru flori, sorooo!... și tu nu ți scoli și li primești, sorooo!...

Mormântul. Pământul. Subpământul.

...Sorooo!... Surioarî!... Marieeee!... Mărioarî!... ochii tăi n-or și mai vadî floari di câmpu!... urechili tăi n-or și mai audî cântic di pasîri!... chișioarili tăi n-or și mai facî urmi pi cărari!... niși umbrî n-ai și mai fii, sorooo!...

Strigat. Gemut. Îngânat. Smulgând, ici-colo, iarba. Așezând florile, lumânarea, tămâia. Ca-n palmă aude, vede.

Subpământul, dincolo de norul cel singur...

Tatăl nostru carele ești în ceruri... ceruri... ceruri... Sfințească-se numele Tău... numele tău... Vie Împărăția Ta...

Cum?... Oare, cum?... Ce?... Oare, ce?... Poate, nimic!... Poate, nimeni!... Nici nu te gânde!... Nici nu te gânde!...

Rostogolire. Vuiet. Ecou.

...Și ne izbăvește de cel viclean!... Amin!...

...Fără ușă di ieșitu... Și fereastră di privitu...

Spaimă. Nedumerire.

Din cireș, o vrabie, direct pe cruce. Mirată. Liniștită. Parcă nici nu ar fi acolo.

Privindu-l. Vorbindu-i, parcă. Întrebându-l: *de ce plângi, omule? Liniștește-te! totul e bine! îți spun eu! totul e bine.*

Ca și cum ea, pasărea, știe, are voie ceea ce el, omul, nu știe, nu are voie.

Soarele, de un stânjen, pe cer.

De la marginea cimitirului, ca să nu mai audă, auzea.

...Lutuleee!... Pământuleee!...

Până dincolo, ca-n palmă.

Așa bocea Irina, sora Mariei.

Așa bocește memoria lui pândind prin moarte, prin ne-moarte. Acel ceva purtându-l, de fiecare dată, cu desperare, dar și cu bucurie, să-i găsească acolo, întotdeauna acasă, cu așteptarea aceea definitivă pe chip. Numai cât închide ochii, de la fereastră.

Întâlni-l pe tatăl lui, Ștefan Țugui, pe prispa laterală a casei, cu picioarele într-un lighean vechi, știrb, cu smalțul sărit. Apă rece. Mâna dreaptă botezând picioarele. Pantaloni largi, suflecați. Genunchi proeminenți. Piele și os. Ochi albaștri. Privire subțire prin ogradă. Lumina. Salcâmii în floare. Direct pe cer, parcă. De acolo, de pe prispă. De aici, de la fereastră. Văzând până și cum aerul îi umflă pieptul, sufletul. Până și gândul - ceas vechi... tic-tac!... Tic-tac!..., obosit, fără nici o direcție. Apa înfioară pielea, tictacul. *Ce minune și apa asta! Cum i-o fi dat lui Dumnezeu prin cap să facă apa?! Până și fața alungită, arsă de soare, mirată, deasupra ligheanului. Scândura prispei, crăpată, putrezită, intrată în pământ, cu casă, cu tot. Cotlonul de vară, alături. Cuptor, masă, două scaune. Dulap de lemn, cu două uși. Lădoi cu capac. Pe dulap: străchini, farfurii, câni, oale de lut. Pline: lapte, brânză, carne, untură, ouă. Oale de lut goale. Pe perete, în cuie: sitișcă, lopățică. În grindă: usturoi, ceapă, ardei, cimbru, în legături. Pri-chici: chibrituri, sare, linguri, chisoi, cuțite. Lampa, prosopul, candela, icoana. În cui. În perete. Pereți albi. Var proaspăt. De Paști. Lădoi deschis: făină, covățică, ciur, făcăleț, lopățică. Femeia, desculță, aproape înaltă, deasupra plitei. Pardoseală de lut roșu. Pisica, la picioarele ei. Mare, neagră. Cratița și ceaunul - pe plită. Foc iute. Abur de sub capace. Zarzavat fiert. Limba femeii, iute. Voce neutră, monotonă.*

- Ai adăpat animalele?

Alexandru vede până și cum pisica deschide ochii. Pupilele - suveică, ascuțite, negre.

- Vezi-ți de borșul tău acolo, muiere!, neutru, monoton.

Și cum pisica închide ochii: sfâr! sfârrr! sfâr! sfârrr!, la picioarele femeii.

Ridicând capacul. Mestecând în cratiță. Lingură de lemn, lungă, mare.

- Poa' să fete și noaptea, da' să nu fete greu...

Botezând picioarele, privind subțire. Focul pocnește. Soarele nu se mai vede de salcâmi. Tictacul, aproape:

- Numai să iasă cu capu' înainte. Să nu se chinuie. Altfel n-are cum. Că-i voinică. Și are crupa lată. Poate fată cal. Și poate o fi alb, ca tat'su. Și dac-o fi alb, îl las armăsar. Ca să nu se piardă să-mânța. Și-l dau lu' Alisandru. Că i-am promis. El crede c-am uitat?!... Da' n-am uitat. E-hei! poate a uitat el...

Privirea - subțire. Memoria - subțire. Tictacul - departe: soarele coborând încet - încet, sub coama dealului. Dealul umbrindu-se încet-încet, întunecându-se la poale. Turma liniștită - în urma ciobanului. Copilul, încolo și încoace, prin iarbă. Căinii, încolo și încoace, în jurul copilului. Din deal în deal, cerul așteptând stelele. Prin fața soarelui, un cal alb alergând direct pe cer. *Tată! Tată! Uite un cal pe cer!... Nu-i pe cer, băiete! Așa se vede!... Da', uite copitele, tată! Nu atinge pământul!... Îl atinge, băiete, îl atinge! Da', așa se vede din cauza dealului!... Tată, vreau și eu un cal alb!... Vei avea un cal alb, băiete!*

- N-am uitat. Vei vedea că n-am uitat, băiete... Cal alb... Da', poa' să fie și iapă... Cum o vrea Dumnezeu...

Umbra salcâmlor se lungește. Găinile: câr! cârrr! câr! cârrr!, în jurul prepeleacului.

- Măine să te scoli mai devreme, să-l prinzi pe frate'tu Alec, să-i ceri rarița!... Că, dacă dai peste cumnată'ta, iar o să-ți spună, ca anu' trecut, că-i stricată!... Parcă a adus-o de la mă'sa!... Tat'tu o zis pe patul de moarte că, dacă ia el plugu', tu să iei rarița!... Și să vă ajutați unu' pe altu'!... Da', nu! el ia și plugu' și rarița!... Nu-i de ajuns că i-a pus casa pe numele lu' fecior'su!... Nu-mi pare rău!... Așa o vrut tat'tu și mă'ta!... Dumnezeu să-i hodinească!... Erau în aceeași ogradă, să nu se piardă casa, să ne aducem aminte!... Da', nu tot!... Așa o zis tat'tu: am două căruțe, una o ia Ștefan și una o ia Alec!... N-o zis așa?... Erai și tu acolo: „Dacă Ștefan ia caii, Alec să ia vaca, cu vițel cu tot, c-așa-i bine, și să nu vă certați, că râde lumea!... Da', nu! el ia și caii, și vaca, și vițelul!...”

- Am spus să-ți vezi de borșul tău, acolo!... Nu te doare gura?... Am mai auzit asta de o mie de ori!... Toată ziua: taca! taca! taca! taca!... Moară hodorogită!...

- Eu, cu urechile mele am auzit: „Oile să le dați în două: jumate - Ștefan... jumate - Alec!...” Da', nu!, el le ia pe toate!... Ți-aduci aminte cum urla ca turbatu': „Nu pleacă nimic din ograda asta!... Numai să îndrăznească cineva, că-i iau capu' cu sapa!...” Lăcomia, asta este!... C-ai văzut Toader Bu-leandră... credea că, dacă are pușcă, este mare și tare, ș-o tras cu pușca-n Dumnezeu... da', ai văzut... fata i-o chicat din căruță, direct în cap, de ș-o rupt gâtu'... femeia i-o murit de oftică... iar fecior'su umblă cu boașele umflate... de nu se mai uită nimnea la el... tot din cauza lui... că l-o pus la greu, de lacom ce este!... Să tragi cu pușca-n Dumnezeu!... Doamne, iartă-ne!... așa ceva nu se face!... Aista-i frate?!... Mai bine un străin!...

Focul, iute. Limba femeii, iute. Pisica - sfâr! sfârrr! sfâr! sfârrr! Privirea prin ogradă. Tictacul: *Ce-nseamnă iarba verde!... O găleată de lapte!... Plină ochi!... Să nu fie de deochi!... Și cât o mai supt și vițelu', săracu'!... Că muierea nu-l lasă decât să moaie ugeru'!... Da', cu ce vrea să crească?!... Cu aer?... Lăcomia, asta este!...*

Umbra salcâmlor, până peste drum.

- Da', Dumnezeu i-o arătat, c-o venit legea cu pământu' și nu i-o dat decât juma' de hectar. Dacă era om de omenie, îi dădeam și lui două-trei hectare din zece. Putea să primească și el, nu zece... douăzeci!... Că tat'tu o avut șaiszeci de hectare și trebuia să ni le dea înapoi pe toate, că erau moștenite și cumpărate cu sudoare, nu furate!... Da', au votat cu cine au votat!... Toată viața au fost învățați să fure și să ia cu hapca!... Și au votat ca să-i acopere pe hoți și pe nemernici, da', au înghițit gălușca!... Le-a dat numai juma' de hectar și acu-i cu ochii pe pământu' nostru... S-a-ncheiat a șarlatanului!... Că avem acte în regulă și nu mai poate lua el cu hapca, așa, cum o fost învățat!... Poa'să vină și cu papa Pius de la Roma!... Dacă era om de înțeleș, eram și noi și-i dădeam nu jumate... da', două-trei hectare tot îi dădeam... are și el patru copchii și ți-i frate!... Da', așa, să se-nvețe minte!...

Că fratele-i frate!... Și-așa o zis tat'tu, pe patul de moarte!... Eu cu urechile mele am auzit!... la rânza din lighean. O bate cu cuțitul în palmă. O taie. O curăță. Aruncă pielița departe. Doi cocoși o prind din zbor. Trag de ea. Cârâie. Bat din aripi.

- Ce-aveți, bă? Ce nu v-ajunge?

Picioarele - curate, răcorite. Via din fața casei, proaspăt săpată, tăiată, aliniată, îi bucură privirea. Tictacul - aproape: ce știu muierile! Tictacul - departe: *mititel-mititel... da', inima mare! Cum o avut el curaj, așa mititel, să ia calul de căpăstru, să se suie în căruță și, de pe scoarță, direct pe cal?! Și calul, săracu', parcă știa că-i mititel, și n-o fugit!.. Dădea cu biciu' și cu picioarele în el, da', n-o fugit!... L-o trântit în fața lui și s-o oprit îmboldindu-l cu botu', să se scoale... Parcă-i spunea: hai, scoală, nu te speria, c-am glumit!... Doamne, ce frică am mai tras!... Când l-am văzut de departe, am înlemnit, apoi am început să alerg și să strig: nu mai da în cal, Alecule! nu mai da în cal, Alecule!... Ca să nu fugă cu el, să-l trântescă și să-l omoare... Da', el parcă n-auzea, lovea întruna cu biciu' și cu picioarele!... Da', calu' n-o fugit!... L-o trântit ușor, alunecându-l pe gât... Că putea să fugă, să-l arunce și să-l omoare... Mare curaj la un plod!... Și la treabă se-nfîgea... Când ridicam plugul în căruță, cu frânghia, își băga pieptu' sub plug și ridica puțin, câte puțin, să pot înfășura frânghia la mănusa căruții... Că eram prea mici și nu-l puteam ridica dintr-o dată... E-hei!, ce știu muierile!... De mititel o avut pieptu' voinic, de i-am zis Alec Pieptosu, că așa i-o rămas și numele...*

Jucându-se cu apa. Plesnind-o cu tălpile.

Lacom? Da', lacom! Da', și la muncă-i lacom! Așa-i el! Așa l-o lăsat Dumnezeu! Da', la greu nu te lasă!

Femeia, deasupra plitei.

Reproș mut în ochii bărbatului.

Muierea nu știe, n-are de unde să știe... E-hei!, noaptea aceea, în Valea Gologanului, când fugeau nemții de ruși!... numai noi doi, așa mici, cum eram, singuri pe toată valea... Că tata nu avea de unde să știe că fug nemții, ne-o lăsat la stână... Și cum dormeam amândoi în cojocul cel mare al tatii, direct pe iarbă, acolo, în coasta văii, Alec s-o trezit în mârâitul câinilor și m-o tras de mână: scoală, bâdie Ștefane, că-i lupu'!... Și când m-am sculat și am ciulit urechile, nu era lupu'... Că la lup, altfel se dau câinii... Era altceva... Că au venit toți trei câinii lângă noi, îndesându-se în cojoc și mârâind... Și noi, cu urechile ciulite, n-auzeam nimic... Atunci am crezut că vine cutremuru', c-așa spunea mama, Dumnezeu s-o hodinească!... Animalele simt cutremuru' înaintea oamenilor... da', nu i-am spus lu' Alec, să nu-l sperii... m-am făcut că nu-i nimic... și i-am zis: hai, culcă-te, că nu-i nim'nea!..., câinii mârâiau speriați, și eu așteptam cutremuru', și-mi era tare frică, nu știam cât de mare o să fie..., eu știam ce-i cutremuru', că mai prinsesem unu'..., da', Alec nu mai prinsese... Și mă gândeam că, dac-o fi unu' mic, nici n-o să-și dea seama... Mă rugam: dă, Doamne, să nu fie mare!, și n-am mai ciulit urechile... Că era o liniște!... Numai stelele care se vedeau și greierii care s-auzeau, și mârâitul câinilor îndesându-se în cojoc... Hooo, Tuluc! Hooo, Ursoaico! Hoooo, Leule!... Îi mângâiam pe cap și așteptam..., cutremuru' nu venea... Și atunci m-am speriat eu foarte tare... Că dacă lup nu era, cutremur nu era, atunci ce era?!... Mi s-a ridicat păru'n cap, mă îndesam în câini și câinii în noi, și-l țineam strâns pe Alec, nu-i arătam că mi-i teamă... da', el o simțit... Că m-o-ntrebat șoptit: ce-i, bâdie Ștefane? Ce-i?... Nu-i nimic, Alecule! Dormi, că nu-i nimic!... M-am uitat jos, la turmă: era liniștită... Lup nu-i!... Am tras cu urechea... Cutremur nu-i!... Atunci, ce-i?... Deodată, s-a auzit hurea încet, lung, prelung, dinspre Băleni: Hurrr! Hurrr! Hurrr! peste mârâitul câinilor, peste greieri, peste toată valea... Hurrr! Hurrr! Hurrr!... Auzi, bâdie Ștefane?... Aud!... Ce-o fi, bâdie?... Nu știu, Alecule, nu știu!... Vântul aducea hurea din ce în ce mai aproape... Când am văzut peste coama dealului raze de lumină, mi-am dat seama că-s tancuri, ne-am ridicat să privim... Ce-o fi, bâdie Ștefane, ce-o fi?... Tare mai era speriat, mititelu' de el!... Tancuri, Alecule! Tancuri! - i-am zis. Ce sunt tancurile, bâdie, m-a întrebat. Tancurile sunt care auzim noi bubuind, când bubuie!... Care trag în oameni și-n case, ca să-i omoare, când îi război!, i-am zis. Că nici eu nu știam prea bine ce sunt... Și cine trage cu tancurile, bâdie?... Nemții trag în ruși și rușii trag în nemți!... Una după alta, una după alta, luminile au început să treacă valea, toată noaptea... În timp ce noi ne uitam, câinii mârâiau la tancuri...

Către dimineață, după ce au trecut toate, am mai stat puțin și a apărut mașina aceea, care de-acum se vedea, că se crăpase de ziuă și era și mai aproape de noi, parcă încurcase drumul...

S-a oprit sus, pe coastă... Niște oameni s-au dat jos din ea, au dus un om mai încolo și l-au împușcat, apoi s-au întors de unde au venit... Când am plecat cu turma, am luat-o în direcția aceea, să vedem ce-a fost... După haine, mortu' era neamț... Ne-am uitat mult, cum stătea cu fața-n sus, cu mâinile pe lângă el... Parcă dormea... Că nu se vedea sânge... Doar o gaură în veston... Și mititelu' de Alec îl mângâia pe față, iar eu îl căutam în buzunare... I-am găsit ceasu' și fotografia cu femeia aceea și copilul care semăna cu Alec... Ne-am uitat mult la fotografie, că era tare frumoasă femeia!... Și Alec o zis c-o fi nevasta și copilu' neamțului... I-am pus poza la loc... Da', ceasu' i l-am luat, că l-am dus la ureche și era bun... Am tras o fugă până la stână, am adus hârlețul și am săpat să-l îngropăm... Când l-am așezat în groapă, am spus Tatăl Nostru și am vrut să dăm pământ peste el, Alec o zis: bândie, hai să-i lăsăm ceasu', că tare-i singur!... Mie mi-a venit să plâng și i-am pus ceasu' la loc, așa, mergând, cum era...

O fi Alec lacom acum... da', n-o fost mereu așa!... Ce știe muierea!... Răutatea lumii te schimbă... da', eu știu cum o fost... Și nici acum nu te lasă la greu, dacă, Doamne, ferește!, e nevoie...

- Ai muțit! Pentru că am dreptate! De asta! Dacă n-aș avea, n-ai sta așa, cu picioarele-n lighean și cu ochii aiurea! Cine te vede, poa' să spună că te-ai smintit! Mai bine te-ai ridica să tragem masa!... Că mâine trebuie să te scoli mai devreme, să-l prinzi pe frate'tu Alec, să-i ceri rarița!... Da', eu vorbesc, eu aud!...

- Am spus să-ți vezi de borșul tău, acolo, muiere!...

Aude. Vede. Până și răcoarea coborând odată cu umbra, din salcâmi.

De la fereastră.

Rap-trap! Rap-trap! în scândura biroului, uscată, scorjită. Rapul, cu trei; trapul, cu patru degete. Privirea, prin zidul clădirii din față, înalt până la soarele aceluia moment, cenușiu și trist de aproape. Prin ușa deschisă a redacției.

Caisul înflorit. Vișinul. Cerul foarte sus. Sfârșit de aprilie. Luni. Miros de pâine caldă, de la fabrică, prin ușa deschisă, prin aburi de cafea. Și prin fum.

Raptrapul, cu dreapta. Țigara, cu stânga. Fumul, rotocoale, unu-două-trei, spre tavan. Privirea - prin zid. Gândul - cal. Pe străzile orașului. Raptrap!... Departe. Pe câmpia verde. Pe ulițele satului, prăfuite, ierbate, uscate... Raptrap!... Pe Valea Rea. Rea de adâncă. Dealurile - până la cer... De jos, direct din apă, bălăcindu-se, plesnind apa cu tăpile. Pe marginea râpii - sălcii, bălării. Cerul - în furca brațelor... Raptrap!... Pe străzile orașului, chiar în buricul lui, în buricul ochilor noștri. Trei gloanțe. Două în cap și unul în burtă. Cu sânge rece. Prin geamul ghișeului... Ce gaură hâdă!... Da, da!... Hâdă!... Să nu uit!...

Notează: gaură hâdă.

Fișe pătrate, albe, la îndemână. Fumul - unu-două-trei - rotocoale.

Va fi un articol-bombă!... Da, da!... Trăsnet!... Biata fată!... Nici douăzeci de ani!... Și peste o lună, mireasă!... Frumoasă, așa, moartă!... Bombă!... Azi, luna!... I-am rupt!... O pagină întreagă!... Titlu mare, pe prima pagină!... Și fotografii, direct de la fața locului!... I-am spart!... că mai bine nu-i spărgeam!... Bieții oameni!... Când le-am spus, au muțit!... Ce meserie!... Să duci asemenea veste!... Singurul lor copil și tu să le dai vestea asta!... Oribil!... Da, da!

Notează: oribil!

Se ridică, ia dicționarul de pe raftul din spate, răsfoiește, citește și notează: care inspiră oroare, dezgust; foarte urât, îngrozitor, hidos, groaznic!

Da, da! Corect.

Unu-două-trei, rotocoale de fum.

- Bună ziua!, zice femeia din ușă.
- Mda... Bună ziua!... Spuneți!...
- Sunteți ziarist?
- Da... Ziarist... Spuneți!...
- Vreau să vorbesc cu cineva!...
- Da, spuneți!...
- Eu..., știți..., e cam mult de spus...
- Da..., luați loc..., acolo...!

Scaun vechi. În colț. Femeia se așază. Poșeta, pe genunchi. Palmele, pe poșetă. Ochi mari, albaștri. Păr lung. Aproape grasă. Privire agitată. Palmele frământă poșeta.

- Sunteți chiar ziarist?
- Da... Spuneți!...
- Știți..., eu n-am mai vorbit cu un ziarist... de asta... iertați-mă!... M-auziți?...
- Da... Spuneți!...
- Am zis asta..., că..., parcă nu m-auziți... de astaaa... Știți... bărbatul meu... vreau să-l dau la ziar...

O privește. Raptrap!... Rotocoale.

- Plătesc! Nu degeaba!...
- De bine sau de rău?
- Cum, de bine?... Doamne, ferește!... De rău!... De bine, când și-o vedea ceafa!...
- Mda... De rău... E bine... Spuneți!...
- Am și poze!... Trei!... Uitați!...

Scoate trei fotografii din poșetă.

- Una, chiar cu javra. Am decupat-o de la botez. Când au stat alături. De atunci trebuia să mă prind... Da', cum să te prinzi?!... Că părea sfânta Filofteia, nu alta!... Abia când am auzit-o bătând în țeavă, m-am prins!... Eram ca omul, la veceu și aud în țeavă: tac! tac-tac!... Se mai oprește și iar: tac! tac-tac!... Și-atunci m-am prins pe loc... acolo... pe closet... iertați-mă!... Am mai auzit și altădată... da', abia acum m-am prins și am făcut imediat legăturile... Cu o seară înainte, când am auzit, omul meu, zbang!, la găleata cu gunoi. Și nici acum nu m-aș fi prins, dacă nu mi-ar fi sărit în ochi, găleata, că era jumate goală... Da', ce-am zis: bine c-o duce!... De obicei, o duce băiețelul, că nu-i grea, e din plastic... Știți dumneavoastră!... M-auziți?...

- Da... Din plastic... Spuneți!...

- Și aseară, cum vă spuneam, aud: tac! tac-tac!... Hopaaa!, zic. Că-mi cade fisa acolo, pe veceu!... Dacă duce găleata, l-am prins!, zic. Și, ce credeți, domnu' ziarist?... Când ies eu de la tauleță, ca să nu-i mai spun veceu, bărbatu' meu, cu găleata în hol... Cobor cu gunoiu'!, zice. Eu mă uit la el, pe sub ochi, ca să nu se prindă... Fercheș, pantaloni de blugi, tricoul cel bleo, adidași... Gunoiu', ha! - zic eu în gându' meu. Bine!... Du-te!... Și el iese... băiețelul era la joacă... ies și-l pândesc din hol... el, pâș-pâș!, coboară cu găleata... că stăm la patru... eu, de sus, atentă... să nu mă vadă... ajunge la trei... pâș-pâș!... la doi... și... zbang!... la unu nu mai coboară!... Asta-i!, zic. Te-am prins, golane!... V-am prins! curva dracului!... Bănuiam la cine s-a oprit... că este singura fără bărbat, de pe scară... Sfânta Filofteia!... Se dădea și prietena mea, cea mai bună!... Am primit-o de atâtea ori în casă..., da', nu mi-am dat seama!... Eu la ea nu prea am mers... Că, una-două, o tot auzai: vai, mi-i cam jenă, vecină, că la mine-i un dearaanj!... Că, la o adică, ce mare deranj poate să fie într-o casă cu o singură muiere?!... Din contra... Că tu vii toată ziua, bună ziua, la mine... și, când să vin și eu, o dată la o lună, la tine-i deranj!... Da', am zis: poate așa-i firea ei, mai rușinoasă, mai simandicoasă... și n-am dat atenție... da', acu' am înțeles de ce!...

Rap-trap! Ușor. Rar.

După două ore - Salvarea și Poliția. Două ore!... Țara lui Papură Vodă!... Cinci mii de dolari, cincizeci de mărci și șapte milioane de lei!... Pentru o viață de om!... Dacă idiotul de martor n-ar fi fost atât de laș, poate rămânea numai cu împușcătura din burtă!... Putea să arunce numai cu un pietroi în geam, să-i sperie și să fugă și să anunțe imediat Salvarea, că poate-i scotea glonțul și scăpa!... Zice că nu și-a dat seama ce se întâmplă... Păi, dacă auzi o împușcătură într-o casă de schimb valutar, crezi că-i bal?... Arunci, dom'le, cu o piatră, cu ceva, că poate nu-i mai trăgeau și în cap!... Și, cu un glonte în burtă, se mai poate scăpa, nu?... Mama ei de lașitate omenească!... De asta am ajuns unde am ajuns!... Și muierea asta cu țeava și cu closetul ei, cu tot!...

- M-auziți, domnu' ziarist?

- Da... Spuneți!...

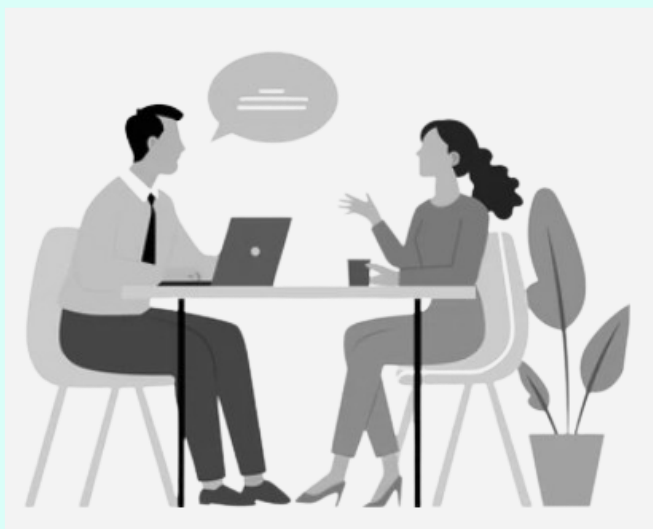
- Și ce credeți că fac?... Sun la vecina de alături și-i spun: „Vecină, hai, că i-am prins!...”.

Ea se uită la mine, ca la nebuni. Nu știa nimic. Fiind în starea în care eram, nu mă gândesc la asta, și trag de femeie: „hai, vecină! hai, odată, că i-am prins!...”.

„Ce-ai prins, vecină?”, zice vecina. „Pe bărbatu’ meu!”, zic. „La curva de jos... hai, ca mar-tor!...” „Nu mă bag, vecină, în chestii de astea!...”, și-mi trânteste ușa în nas... Am început să bat în ușă și să strig la ea: „Nu te bagi, ha?... Dacă era bărbat’ tu, eu mă băgam!”, strigam prin ușă... Că eram în starea în care eram... Și atunci m-am hotărât să mă duc singură... să le fac panaramă... să vină toată scara, să-i vadă!... M-am întors, ca să iau ceva de bățut în ușă..., am găsit la repezeală, un polonic de tuci... luat de la țigani... și-am ieșit... Când cobor eu pe scări, ce credeți?... omul meu urca cu găleata pe la trei!... L-am scăpat!, am zis în gândul meu. Precis m-a auzit, când strigam la vecina și l-am scăpat!... Da’, nu m-am lăsat... ca să nu mă creadă proastă... L-am pocnit pe scări, până am rupt polonicul de el!... Nu vroia să recunoască... mă făcea nebună, domnu’ ziarist!... Adică, văd eu, cu ochii mei, că te oprești la doi și mă faci nebună, ha?... Păi, dacă-i așa, să-ți arăt eu nebună!... Și dă-i, și dă-i cu polonicul!... A ieșit toată scara să vadă ce se aude... Iese și curva de la doi și zice: „Vai, vecina, ce se întâmplă?...”.

„Ce se întâmplă, ha?... Las’că-ți arăt eu ce se întâmplă, curva dracului!...” Cobor și mă înfig în părul ei, că nu mai puteam, domnu’ ziarist!... Spuneți și dumneavoastră!... să mă chiorască pe mine de la ochi?... De asta vreau să-i dau la ziar, că nu recunoaște!... Să-i fac de râs nu numai pe scară!..., în tot orașul!..., să-i știe tot județul!..., că-i om cu familie!... și copilu-i de-acu’ mare!..., să nu-mi facă mie casa de râs!... „Dacă n-ai nimic cu ea, de ce te-ai oprit cu găleata la doi?”, îi zic. „Fă, nebuno!”, zice. „M-am oprit să-mi leg șireturile, că mă împiedicam pe scări și-mi rupeam gâtul!...”. Auziți, domnu’ ziarist, ce-mi spune?... Da’, eu sunt ultima găină, să mă prostească pe mine cu chestia asta!... „Da’, cu țeava ce-i?”, zic eu. „Care țeavă?”, spune el. „Țeava cu semnalul!”, zic. „Ce țeavă, fă, nebuno? Ce semnal?...”. „Ce semnal, ha!?... Tac! Tac-tac! Tac! Tac-tac!... Acum știi?... Și să nu mă faci pe mine nebună!...”. Că așa mă face, domnu’ ziarist!... Da’, nu mai merge... îl dau la ziar... de divorțat, n-am cum..., că am plodu’ cu el..., să crească cu mamă și cu tată!... Și poate el chiar asta vrea..., ca să rămână cu curva lui!... Nu, băiatu’!... Ți-arăt eu cine-i Maricica!... Că de asta vreau să-l dau la ziar!... Plătesc, domnu’ ziarist!... Mie-mi spuneți cât face, și plătesc!... Da’, s-apară mâine, că-i ziua ei de naștere, s-o fac de râs!... Cât costă s-apară mâine, domnu’ ziarist?...

- Mda... Nu se poate mâine... Noi nu suntem cotidian...
 - Cum, adică, cotidian?... Da’, ce sunteți?...
 - Săptămânal...
 - Ahaaa!... Și eu ce fac?... Că plătesc, domnu’ ziarist!...
 - Mda... Mergeți la un cotidian...
 - Ahaaa!... Aha!... Și-apare mâine?...
 - Mda... Depinde...
 - Plătesc, domnu’ ziarist!...
 - Mda...
 - Vă mulțumesc!... Bună ziua!... Și mă iertați!...
- Rotocoale, unu-două-trei, fumul.

(Va urma)

